

STORTINGET

Representantforslag 10 S

(2018–2019)

fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski og Audun Lysbakken

Dokument 8:10 S (2018–2019)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski og Audun Lysbakken om å sikre at alle, også landets rikeste, bidrar til fellesskapet gjennom gjeninnføring av en rettferdig skatt på arv

Til Stortinget

Bakgrunn

Arv blir stadig viktigere for fordelingen av makt og rikdom i verden og er en stor kilde til økonomisk ulikhet, også i Norge.

Det har lenge vært en oppfatning at den økonomiske fordelingen er jevnere i Norge enn i andre land. Men utviklingen går i feil retning, og formuesforskjellene har økt mer i Norge enn i mange andre land. Tall fra OECD viser at den rikeste prosenten av befolkningen i Norge har dratt fra resten i perioden 1981–2012 i større grad enn i land som Frankrike, Nederland og Spania. Den rikeste prosenten i Norge har også økt sin andel av den totale inntektsveksten fra 1975 og fram til finanskrisen i 2008 i større grad enn det den rikeste prosenten i eksempelvis Danmark, Portugal, Sverige og Italia har gjort. Ifølge Kapitals gjennomgang av de 400 rikeste i Norge har formuene til de rikeste i Norge mer enn fordoblet seg siden finanskrisen.

Ifølge nye tall fra Statistisk sentralbyrå eier nå 10 prosent av Norges rikeste 58 prosent av all formue. En gjennomgang av skattematene Klassekampen gjorde i 2017, viste at to tredjedeler, altså 67 av de 100 rikeste, har arvet formuen – og ikke skapt den selv.

En arveskatt bidrar til å hindre at forskjeller forsterkes mellom generasjoner og at formuer samles på få hender. Det er urimelig at det er mulig å arve flere titalls millioner skattefritt, samtidig som andre betaler skatt av inntekt de får ved hardt arbeid. Dette strider også med prinsippet om at det skal lønne seg å jobbe. En arveskatt vil være i tråd med prinsippet om skatt etter evne, og den vil være riktig ut fra et effektivitetshensyn, fordi den bidrar til å spre skatt på flere grunnlag. Den påvirker heller ikke produksjon og sysselsetting, og er dermed et bedre og mindre kostnadskrevende alternativ enn mange andre skatter. Regjeringen har på gjentatte spørsmål fra Stortinget ikke kunnet sannsynliggjøre at fjerningen av arveavgiften har hatt samfunnsøkonomisk positive virkninger.

I tillegg til den direkte fordelingseffekten av en arveskatt vil en slik skatt også bidra til å utjevne forskjellene ved at en kan finansiere mer velferd, eller redusere skatter med langt dårligere fordelingsprofil enn arveavgiften.

Det er fullt mulig å innrette en arveskatt som samtidig har en sosial profil. Med et høyt bunnfradrag, eksempelvis på 5 mill. kroner, vil skatten være rettet inn mot de som arver de største formuene. På den måten vil arveskatten treffe dem som har høy skatteevne, og ikke bidra til å skape uheldige enkeltutslag. Dette vil være i tråd med forslagsstillernes intensjon, nemlig at en arveskatt skal bidra til å bremse opphopning av formuer hos en økonomisk elite og redusere de økonomiske forskjellene. Arveskatten må utformes på en slik måte at en ikke får uheldige omgåelses- og tilpasningsmuligheter. Satsen bør være progressiv og øke med størrelsen på arven. En laveste sats på 10 prosent vil være et rimelig utgangspunkt. Det er også viktig at regelverket for arveskatten er forståelig. Forslagsstillerne mener det er hensiktsmessig

at arv til samboer/ektefelle ikke anses som skattepliktig etter en slik arveskatt.

Det bør videre utredes om det er nødvendig med justeringer for å gjøre det enklere å løse likviditetsproblemer som kan oppstå når folk arver hytter, eiendommer eller lignende, og hvordan dette eventuelt kan gjøres. Innfrielsen av skatten kan for eksempel knyttes til omsetningen av objektet, eller det kan innføres muligheter for utsettelse av innbetaling av skatten hvis bestemte vilkår er oppfylt.

Samtidig som formue konsentreres, vil arv spille en viktigere rolle for folks muligheter og frihet i framtiden. En arveskatt vil være et viktig tiltak for bedre omfordeling og være med på å bekjempe den voksende ulikheten.

Forslag

På denne bakgrunnen fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen utrede hvordan en progressiv arveskatt med høyt bunnfradrag kan utformes. Resultatene av utredningen skal presenteres sammen med forslaget til statsbudsjett for 2020.
2. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2020 fremme et forslag om en progressiv arveskatt med bunnfradrag på 5 mill. kroner og med laveste sats på 10 prosent.

3. oktober 2018

Kari Elisabeth Kaski

Audun Lysbakken